

Zastoupení

Ustanovení zástupce nezávisí na úvaze soudu; jsou-li splněny předpoklady uvedené v § 30 odst. 1 o. s. ř. je soud povinen žádosti účastníka o ustanovení zástupce vyhovět. Tím, že ustanoví účastníku na jeho žádost zástupce, soud plní povinnost zajistit účastníkům stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Současně jde o naplnění čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, uveřejněné pod č.

[2/1993](#) Sb. V případě, že soud zamítne žádost o ustanovení zástupce, aniž by náležitě shledal předpoklady pro toto rozhodnutí, resp. aniž by je přiléhavě odůvodnil, poruší tím právo na právní pomoc zakotvené v čl. 37 odst. 2 Listiny. V již zahájeném řízení má ustanovený zástupce s ohledem na ustanovení § 31 odst. 1 o. s. ř. stejné postavení jako zástupce, kterému byla udělena procesní plná moc, je tedy ustanovován pro celé řízení nikoliv pro jednotlivý úkon.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 3772/2016, ze dne 28.6.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce V. P., zastoupeného JUDr. Ing. T.B., advokátem se sídlem v Č.B., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 16 C 138/2014, o dovolání žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 10. 2015, č. j. 54 Co 276/2015-202, tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 10. 2015, č. j. 54 Co 276/2015-202, a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 5. 6. 2015, č. j. 16 C 138/2014-124 se v rozsahu, v němž byl zamítnut návrh žalobce na ustanovení právního zástupce, zrušuje a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 5. 6. 2015, č. j. 16 C 138/2014-124, Obvodní soud pro Prahu 2 (dále jen „soud prvního stupně“) nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků (výrok I) a zamítl jeho žádost na ustanovení zástupce pro řízení (výrok II).

Soud prvního stupně vyšel z toho, že usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 29. 8. 2014, č. j. 10 Nc 2002/2014-23, ve znění opravného usnesení ze dne 24. 9. 2014, č. j. 10 Nc 2002/2014-31, byl žalobci za účelem podání žaloby proti České republice - Ministerstvu spravedlnosti ustanoven zástupce JUDr. M.B., advokát se sídlem v P. Dne 8. 1. 2015 žalobce u soudu prvního stupně podal žalobu vypracovanou bez právní pomoci, kterou se domáhal zaplacení 5 000 000 Kč jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu, neboť mu byl postupem Okresního soudu v Českých Budějovicích odepřen přístup k ústavně zaručené péči, v důsledku čehož nemá praktického lékaře a je poškozováno jeho zdraví. Podáním ze dne 10. 4. 2015 žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení.

Po právní stránce soud prvního stupně věc hodnotil tak, že se v případě žalobce jednalo o zjevně bezúspěšné uplatňování práva, když žalobcův návrh na zahájení řízení byl nejasný a nesrozumitelný, nebylo z něj možné posoudit splnění podmínek pro zahájení řízení a skutková tvrzení žalobce se vymykala z úrovně chápání a poznání a nebyla hodnověrně doložena. Soud prvního stupně nadto přihlédl i k tomu, že žalobci byl již pro podání předmětné žaloby ustanoven zástupcem advokát, a nebylo tak nezbytně potřebné k ochraně zájmů žalobce rozhodovat o ustanovení právního zástupce.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) v napadeném usnesení dospěl - s

přihlednutím k zdravotnímu stavu a sociální situaci žalobce – k závěru, že žalobce splňuje předpoklady pro plné osvobození od soudních poplatků, a změnil proto usnesení soudu prvního stupně ve výroku I tak, že osvobození od soudních poplatků se žalobci přiznává (výrok I usnesení odvolacího soudu). Ve výroku II usnesení soudu prvního stupně potvrdil (výrok II usnesení odvolacího soudu), přičemž přihlédl k tomu, že žalobce má pro podání žaloby v dané věci již ustanoveného zástupce, a není tak nezbytně potřeba ustanovit mu zástupce pro toto řízení.

Proti usnesení odvolacího soudu žalobce podal v rozsahu výroku II dovolání, ve kterém namítal, že podáním ze dne 10. 4. 2015 žádal o ustanovení zástupce pro celé řízení, a nikoliv jen pro podání žaloby, a že mu tak pro toto řízení zástupce ustanoven nebyl. Splnění předpokladu přípustnosti dovolání spatřoval žalobce v tom, že předmětná otázka procesního práva dosud nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu řešena.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2014 (viz čl. II a čl. VII zákona č. [293/2013](#) Sb.) dále jen „o. s. ř.“.

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je přípustné pro řešení otázky procesního práva, zda je třeba k ochraně zájmů účastníka ustanovit mu zástupce pro řízení i v případě, kdy účastníkovi byl již před zahájením řízení ustanoven zástupce pro podání žaloby, neboť tato otázka dosud nebyla v rozhodovací praxi odvolacího soudu řešena.

Dovolání je důvodné.

Dle § 30 odst. 1 o. s. ř. účastníku, u něhož jsou předpoklady, aby byl soudem osvobozen od soudních poplatků (§ 138), předseda senátu ustanoví na jeho žádost zástupce, jestliže je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů. O tom, že může tuto žádost podat, je předseda senátu povinen účastníka poučit.

Dle § 31 odst. 1 o. s. ř. ustanovený opatrovník nebo jiný zástupce má stejné postavení jako zástupce na základě procesní plné moci.

Dle § 28 odst. 1 o. s. ř. nevyplývá-li z plné moci něco jiného, plná moc zaniká dnem právní moci rozhodnutí, kterým bylo skončeno řízení, pro něž byla udělena.

Nejvyšší soud v usnesení 25. 9. 2012, sp. zn. 33 Cdo 2311/2012, zdůraznil, že ustanovení zástupce nezávisí na úvaze soudu; jsou-li splněny předpoklady uvedené v § 30 odst. 1 o. s. ř. je soud povinen žádosti účastníka o ustanovení zástupce vyhovět. Tím, že ustanoví účastníkovi na jeho žádost zástupce,

soud plní povinnost zajistit účastníkům stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Současně jde o naplnění čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, uveřejněné pod č. [2/1993](#) Sb., dále jen „Listina“, podle něhož má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, a to od počátku řízení.

V usnesení ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1374/2013, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v případě, že soud zamítne žádost o ustanovení zástupce, aniž by náležitě shledal předpoklady pro toto rozhodnutí, resp. aniž by je přílehavě odůvodnil, poruší tím právo na právní pomoc zakotvené v čl. 37 odst. 2 Listiny.

V nyní posuzovaném případě odvolací soud žádost žalobce o ustanovení zástupce zamítl s odůvodněním, že žalobci byl zástupce k ochraně jeho zájmů již ustanoven. Toto právní posouzení věci odvolacím soudem je nesprávné.

Žalobci sice byl před podáním posuzované žádosti ustanoven zástupce, ovšem před zahájením předmětného řízení, a to výlučně pro podání žaloby (k této možnosti srov. DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 197). Za situace kdy žalobce žalobu již podal, naplnil se i účel, pro který byl žalobci zástupce ustanovován, a zastoupení tak zaniklo. Je přitom nerozhodné, zda návrh na zahájení řízení žalobce podal sám nebo prostřednictvím ustanoveného zástupce. Podstatné je, že podáním návrhu došlo k zahájení řízení, pro které žalobce nadále není právně zastoupen, a je tudíž třeba zabývat se tím, zda k ochraně jeho zájmů je potřebné, aby mu byl ustanoven zástupce.

Současně je třeba uvést, že v již zahájeném řízení má ustanovený zástupce s ohledem na ustanovení § 31 odst. 1 o. s. ř. stejné postavení jak zástupce, kterému byla udělena procesní plná moc, je tedy ustanovován pro celé řízení nikoliv pro jednotlivý úkon (srov. obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2006, sp. zn. 21 Cdo 2209/2005).

Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší soud podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. výrok II napadeného usnesení odvolacího soudu zrušil. Protože se důvody pro zrušení rozsudku odvolacího soudu vztahují i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud podle ustanovení § 243e odst. 2 o. s. ř. i výrok II usnesení soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)